

Perköltség megítélése a szellemi tulajdonjogi bitorlási perekben – az Európai Bíróság döntése a C-57/15.^[1] sz. ügyben

A jogérvényesítési irányelv (2004/48/EK irányelv) perköltségekről szóló, a kártérítéshez kapcsolódó rendelkezése (14. Cikk) előírja, hogy „A tagállamok biztosítják, hogy a nyertes fél oldalán felmerült *ésszerű és arányos* költségeket [helyesen: ésszerű és arányos igazságszolgáltatási költségeket, valamint egyéb költségeket] főszabályként a vesztes fél viselje, ha méltányossági okok ennek nem mondanak ellent.”

A United Video Poperties v. Telenet ügyben a belga bíróság által előzetes döntéshozatalra feltett kérdés lényege az, hogy az a belga ügyvédimunkadíj/perköltség szabály, amely átalánydíjak perköltségként való megítéléséről rendelkezik, összhangban áll-e a Jogérvényesítési Irányelv 14. Cikke által előírt ésszerű és arányos perköltség megítélésére vonatkozó szabállyal.

Az is értelmezésre szorult, hogy a szakértői költségek megítélése függővé tehető-e attól, hogy a bitorló vétkesen járt-e el. (Ez utóbbi a magyar jog szempontjából nem releváns.)

A mi a perköltség ügyvédi munkadíj részét illeti, az ügyben vizsgált belga jog nem %-os, hanem fix, alsó és felső díjhatárok között meghatározható ügyvédi munkadíj perköltségként való megítélését írta elő.

A belga Pp. alapján „A perköltségtérítés azon fél ügyvédi tiszteletdíjának és költségeinek átalányösszege, amely fél kérelmeinek helyt adtak. A törvény felhatalmazza a királyt végrehajtási rendelet kibocsátására.

Kérelemre, indokolt határozat alapján a bíróság mérlegelheti a költségtérítés összegét, de nem lépheti túl a királyi rendelet által előírt legmagasabb és legalacsonyabb összeget. Egyik fél sem kötelezhető arra, hogy megtérítse valamely másik fél ügyvédje közreműködésének perköltségtérítést meghaladó költségét.”

A Pp-hez kapcsolódó rendelet (királyi, a Kormány által is megtárgyalt rendelet) a perköltségtérítés összegeinek olyan lépcsőzetes megállapítását írta elő, amely – a legfeljebb 250 euró pertárgy értékű keresetekre alkalmazandó – legalacsonyabb 75 eurós összegtől – a legalább 1 000 000,01 euró, pénzben kifejezett pertárgy értékű perekre alkalmazandó – legfeljebb 30 000 euróig terjed.

A rendelet a fix összegek indexálásáról is rendelkezett: a fogyasztói árindex bármely, 10 pontos emelkedéssel vagy süllyedése a fix összegek 10%-os növekedéséhez vagy csökkenéséhez vezet.

Az ügyvédi munkadíjak perköltségként való meghatározására nézve az Európai Bíróság szerint a Jogérvényesítési Irányelv nem zárja ki az olyan tagállami perköltség szabályozást,

- amely **előírja, hogy** a pervesztes felet kötelezik a pernyertes fél részéről felmerült eljárási költségek viselésére,
- amely **lehetővé teszi** az e költségviselésről határozatot hozó bíróság számára az előtte folyamatban lévő ügy sajátosságainak a figyelembevételét, és

[1]

- amely az ügyvédi díjak megítélésére **átalánydíjmeghatározást tartalmaz, feltéve hogy e díjak biztosítják, hogy a pervesztes fél által viselendő költségek észszerűek.**
- Az utóbbi feltétel meglétét a tagállami bíróságnak kell vizsgálnia.

Ugyanakkor ellentétes a Jogérvényesítési Irányelv 14. cikkével az olyan tagállami szabályozás, **amely olyan átalánydíjakat ír elő,** amelyek az abban meghatározott **túl alacsony maximális összegek miatt nem biztosítják, hogy a pervesztes fél a pernyertes fél részéről felmerült észszerű költségek legalább jelentős és megfelelő részét viselje.**

A szakértői díjak perköltség részeként való megítélése körében a Jogérvényesítési Irányelv 14. Cikkébe ütközik az olyan tagállami szabály, amely a szakértő költségeinek a megtérítését csak a pervesztes fél vétkessége esetén írja elő, feltéve, hogy a szakértői költségek közvetlenül és szorosan kapcsolódnak a szellemi tulajdonjog érvényesítésének a biztosítására irányuló bírósági keresethez.

Megjegyzések:

A magyar jog nem fix átalánydíjakról, hanem a megbízási szerződésben kikötött munkadíj és készkiadások megtérítéséről rendelkezik mind az ügyvédek, mind a szabadalmi ügyvivők esetében. A munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a pertárgy értékével vagy a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. A bíróság döntését indokolni köteles.

Ha nincs a megbízó és az ügyvéd (szabadalmi ügyvivő) között díjmegállapodás, vagy erre irányuló kérelem esetére a szabály %-os mértékben meghatározott, minimum díjakat tartalmazó, sávosan degresszív díjakról rendelkezik. (32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről; http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=74652.103580; 24/2004. (VI. 30.) IM rendelet a bírósági eljárásban megállapítható szabadalmi ügyvivői költségekről és a pártfogó szabadalmi ügyvivő részére megállapítható díjról és költségtérítésről; http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=83824.116420).

A %-os díjak mérséklésére és emelésére is módja van a bíróságnak, a határozatot értelemszerűen indokolni kell.

A magyar szabályozás nem tekinthető azonosnak a fix összegű, díjmaximumot előíró belga szabállyal, ezért első látásra az előzetes döntés nem érinti a magyar ügyeket, azaz látszólag nem alkalmazható a magyar, perköltségként megítélhető ügyvédi munkadíj szabályok értelmezésére. A rugalmasabb, és a belgától valóban érdemben is eltérő magyar szabályozás alapján is keletkezhet azonban lényeges különbség a bonyolultabb ügyekben ténylegesen kifizetett ügyvédi (ügyvivői) munkadíjak és a perköltség keretében megítélt munkadíjak között.

Az előzetes döntésnek az a rendelkező része, amely a tagállami bíróságot hatalmazza fel annak mérlegelésére, hogy észszerű -e a tagállami szabályozás alapján megítélt ügyvédi munkadíj, érvként használható fel olyan esetekben, amikor a megbízási szerződés szerint kifizetett munkadíj jelentősen meghaladja a bíróság által a perköltség keretében megítélt munkadíjat, és értelemszerűen a fél a megbízási szerződés alapján kifizetett munkadíj perköltségként való megítélését kérte.

Nincs szó azonban semmiféle csodafegyverről. A bíróság érvelhet úgy, hogy az Európai Bíróság döntése csak a fix összegben meghatározott munkadíjakat tartalmazó tagállami szabályok körében ad követendő értelmezési teret. Ebből aztán a jogvita külön ága eredhet, ha a fél megfellebbezi a perköltségről szóló döntést.

A bíróság akként is érvelhet, hogy az általa megítélt perköltség megfelel az ésszerűség (reasonability) követelményének, ennél fogva megfelel az Európai Bíróság döntésének is. Ebből még „cifrább” vita kerekedhet, ugyanis az ésszerűség fogalma az említett IM rendeletekben nem fordul elő, és a Pp-ben is csak a per ésszerű időn belül történő lefolytatásának „importált” követelményével találkozhatunk. (Hasonlóan az ésszerű, a jogérvényesítésre rendelkezésre álló idő jelenik meg a Ptk-ban: a kezes sortartási kifogására már nem hivatkozhat, ha a jogosult igazolja, hogy ésszerű időn belül nem vezetett eredményre a fellépése a főkötelezettel szemben (6:419.§)).

A perköltség fogalmi korlátja, hogy annak a felek célszerű és jóhiszemű pervitelével kapcsolatban kell felmerülnie (Pp. 75.§ (1) bekezdés). Így aztán az ésszerűségre való hivatkozás esetén a jogi álláspont kifejtésének ki kell térnie arra, hogy a célszerű és jóhiszemű pervittel összefüggő perköltség részét képező ügyvédi munkadíj egyben ésszerű mértékű-e.

A két követelmény nyilvánvalóan nem azonos, az ésszerűség csak azt jelentheti, hogy sem nem eltúlzottan alacsony, sem nem eltúlzottan magas, azaz a piacon elfogadható a díj.

Azaz: az ésszerűség itt nem oksági, logikai kapcsolatot, vagy tudományos, szakmai érvekkel való alátámaszthatóságot jelent, és a „reasonable person”, azaz az ésszerűen eljáró személy jelzőjével sem azonosítható. Az utóbbi leginkább a felróhatósági alapelvnek megfelelően, azaz az adott helyzetben általában elvárható módon való eljárásnak felel meg.

A piaci követelményeknek megfelelő díjat viszont csak az érintett piac megfelelő vizsgálata alapján lehet megfelelően levezetve állítani függetlenül attól, hogy ez esetben szó nincs versenyjogi szempontokról. Ez enyhén szólva is elég nehéz ügy az ügyvédi titok, és a szabad díjmegállapodás keretei között... Azt, hogy az ésszerű munkadíj a piacon elfogadható ellenérték, az anyagi jogba az uniós jogból „importált” ésszerűség fogalom analógiája útján lehet igazolni. A Ptk. zálogtárgy értékesítése vonatkozó szabály (5:133. § (1) és (2) bekezdés) alapján vélelmezni kell, hogy a zálogtárgy értékesítése a kereskedelmi ésszerűség követelményei szerint történik, ha az értékesítésre tőzsdei áron, vagy a zálogtárgy kereskedelmi forgalma során általában alkalmazott, az adott piacon szokásos módon kerül sor. Hasonló szabály alapján rendelkezhet a fuvarozó a feladó rendelkezése hiányában a küldeménnyel (6:264. §), és a bizalmi vagyonkezelő vagyonmegóvási kötelezettsége is a (kereskedelmi) ésszerűség követelményeihez igazodik. Enyhén szólva sem lesz könnyű egy „perköltség vitában” bizonyítani, hogy a bíróság által megítélt ügyvédi munkadíj miért és mennyivel alacsonyabb az ésszerű munkadíjnál.

Azt csak az idő, és az esetleges bírói gyakorlat igazolhatja, hogy a fenti fejtegetésben mennyi az igazság, azaz lesz-e hatása a C-57/15-ös ügyben hozott döntésnek a perköltségként megítélt ügyvédi munkadíj mértékére.

2016. augusztus 22.

Faludi Gábor